

„Növényalaktani pár-vadászat”

A feladat leírása:

Az első forduló 10. feladatában elkezdünk ismerkedni a növényhatározáshoz szükséges növénymorfológiai (azaz növényalaktani) fogalmakkal, bár ez talán kicsit száraznak, nem túl izgalmasnak, sőt, talán „könyvszagúnak” is tűnhetett. No de mit szólnátok ahhoz, ha felkerekednénk, és megnéznénk mindazt élőben, amit a növények alaktanáról megtudtunk?! Szóval figyelem, figyelem! Valóság-show indul! ☺

Az idei terepi feladatban az lesz a küldetésetek, hogy nyomába eredjete a lakóköznyezetekben élő növények morfológiai tulajdonságainak, és azok alapján hasonlóságokat derítsetek fel!

Két-két növényfajt fogunk mindig párba állítani, mégpedig az alapján, hogy valamelyik morfológiai jellemzőjük ugyanabba a típusba sorolható. Például mindkettejük levélszéle úgynevezett *csipkés* típusú, vagy mindkettejük levélállása *keresztben átellenes*, vagy például mindkettejük levélcúcsa *kicsipett*, stb., stb. Számptalan a lehetőség arra, hogy mely alaktani jellemzőjében egyezik meg két növényfaj. Tehát, kalandra fel!

Az ily módon összepárosítható növényeket **ne tépjétek le(!)**, hanem a természetes élőhelyükön, ahol rájuk találtatok, **készítsetek róluk** olyan minőségben **fotókat, amelyeken jól látható az a morfológiai jellemző, amiben megegyeznek!** (Homályos fotókat, nem kivehetően fotózott morfológiai tulajdonságokat, valamint letépett növényi részekről készült képeket sajnos NEM tudunk elfogadni.)

(Természetesen nem olyan növény-párokat kell keresni, amelyek közvetlenül egymás mellett élnek – és így akár egy közös fotóra is rákerülhetnének–, hiszen az egyes növényekre rábukkanhattok a településeketnek akár a két legtávolabbi pontján is. Képzeltben fogjuk párba állítani őket, valamint a róluk készített fotók segítségével – a felfedezett megegyező morfológiai tulajdonságuk alapján.)

- Vajon sikerül-e a csapatotoknak **összesen három** megfelelő „**növényt**” felkutatnia és dokumentálnia?
- Fontos feltétel, hogy egy-egy növényt **két különböző növényfaj** alkosson.
- Fontos az is, hogy olyan növényeket fotózzatok le, melyeket **meg is tudtok nevezni** faj szinten (vagy ha a faj meghatározása nehézségbe ütközik, akkor legalább nemzetség szintjén)!
- Olyan növényt **„vadász**”, amelyeknek a **közös morfológiai tulajdonságát is meg tudjátok szakszerűen nevezni**.
- A növények közös morfológiai tulajdonságai **jól láthatók legyenek** a fotókon, hiszen ezek alapján állítjátok párba őket.
- A megtalált növényt **közösnek vélt** alaktani jellemzőjét mindig **ellenőriztétek le** egy növényhatározó szakkönyvben az adott növényfajok leírásánál, mert ez nagyban segíti a jó megoldást.

- Fontos, hogy a három növénypárral **három eltérő típusú alaktani egyezőséget** mutassatok be! Tehát például, ha az első növénypárok közös alaktani jellemzője az, hogy „kicsípett” típusú a levélcsőcsuk, akkor a másik két növénypárt úgy válasszátok meg, hogy azoknak ne a „kicsípett levélcsőcs” legyen a közös tulajdonságuk, hanem valami más. Lehet mondjuk a következő pár esetén valamilyen más típusú levélcsőcs az egyezőség, de valami teljesen más morfológiai tulajdonságuk szerinti egyezőség is (pl. csipkés levélszél, stb.), és így tovább. A lényeg tehát, hogy különbözzék az a 3 tulajdonság, ami alapján a 3 párt megalkotjátok.
- A Terepi adatlapon tüntessétek fel annak a **növényhatározó könyvnek** a címét és szerzőjét, amit használtatok a küldetés során.
- Minden csapat **saját maga** készítse a fotókat, és a Terepi adatlapon tüntesse fel, milyen készülékkel készítette a képeket.
- A Növényalaktani pár-vadászatot a „Tavaszi 2022” kihirdetése és a terepi feladat beküldési határideje közötti időszakban teljesíthetitek, tehát a fotóitokat is ebben az időszakban kell elkészíteni a kiválasztott növényekről. A képek készítésének dátumát szintén tüntessétek fel a Terepi adatlapon.
- Jegyezzétek fel azt is, hogy a települések mely részén találtátok meg az egyes növényeket, és ha lehetséges, írjátok fel az utcanevet és a legközelebbi házszámot is, és adjatok **részletes leírást a növények élőhelyéről** (pl. *a Kossuth L. utca 10. szám előtti árok partján találtuk, ahol ennek a növényfajnak ez az egyetlen példánya volt fellelhető*).
- Készítsetek egy-egy távolabbi **fotót** is, amely a megtalált növények élőhelyét, **környezetét mutatja be!**
- Az elkészített **fotókat töltsétek fel a Terepi adatlapra** növénypáronként, az ott feltüntetett **többi adat megadásával** együtt!

A hasonlóságok felfedezéséhez használhatjátok az első forduló 10. feladatában már megismert morfológiai jellemzőket és típusokat, de választhatok olyan egyéb alaktani tulajdonságokat is, amelyekkel terjedelmi okok miatt a feladatban nem foglalkoztunk, de a szakirodalomban megtalálhatók (pl. terméstípusok, levélösszetettség típusai, a levél tagoltsági típusai, a virág tagoltsága, stb.)

Ahhoz, hogy a növényeken mit is kell figyelni, egyszóval az alaktani fogalmak átismétléséhez a Simon Tibor – Seregélyes Tibor féle *Növényismeret–a hazai növényvilág kis határozója* (Nemzeti Tankönyvkiadó) című könyv Zárwatermők-Kétszikűek fejezete előtt található összefoglaló részt javasoljuk, illetve a korábbi kiadású *Kis növényhatározók* elején található alaktani táblákat.

Figyelem! Ebben a terepi feladatban tehát **kifejezetten a morfológiai (azaz alaktani) tulajdonságokra** koncentrálunk, így például az azonos szín NEM elfogadható megoldás!

A Terepi adatlap kitöltése és a képek beillesztése

Érdeemes már a növényalaktani pár-vadászat előtt tanulmányozni a Terepi adatlapot, hogy tudjátok, milyen **adatokat** kell feljegyezni a küldetés során. Az összegyűjtött adatokat a honlapunkról letölthető **szerkeszthető Terepi adatlap** megfelelő soraiba **gépeljétek be**. (Ehhez szövegszerkesztő program szükséges, de a legtöbb helyen bizonyára akad olyan számítógép, amelyen telepítve van az ennek a célnak megfelelő MS Word példaul.) Ellenőriztétek, hogy jó helyre írtátok-e az adatokat!

Szúrjátok be a fotókat is: amikor a Wordben dolgoztok, kattintsatok bele a fotó számára kijelölt téglalapba, majd a 'Beszúrás' menüpontban válasszátok a 'Kép' lehetőséget. A megnyíló ablakban ki tudjátok keresni a beilleszteni kívánt fotót a számítógépről vagy az adathordozóról, majd kattintsatok az OK gombra, és már be is illesztődött a kép.

Ha esetleg mégsem sikerül sehogyan sem a dokumentumba illeszteni a képeket ezzel a módszerrel, ne csüggedjétek, ebben az esetben az is jó megoldás, ha mellékletként csatoljátok azokat az e-mailhez.

A kész Terepi adatlap beküldése

Reméljük, hogy a lakóhelyeteken élő növények alaktani tulajdonságainak megfigyelésével vidám és izgalmas pillanatokat élhettek át, és talán ez a küldetés is kicsit újabb nézőpontba helyezi számotokra a lakókörnyezeteket!

A Terepi feladat beküldése **feltétele a Döntőn való részvételnek**, és **értékes pontokat jelent** a csapatoknak a végső megmérettetésen.

Fontos, hogy az elkészült „Növényalaktani pár-vadászat” Terepi adatlapját kizárólag **elektronikus formában** lehet beküldeni, amelyet az alábbi e-mail címre küldjétek:

tiszatajkozalapitvany@gmail.com

A tárgy mezőbe feltétlenül írjátok be a csapatneveteket, és hogy „Terepi feladat 2022”!

Beérkezési határidő: 2022.04.20.

Izgalmas növényalaktani pár-vadászatot kívánunk!